

Σχέση... εξάρτησης

ΠΟΛΙΤΙΚΗ

θα πέσουν σε ιστορικά χαμηλά ήδη από τον Απρίλιο. Κάτι τέτοιο θα αναγκάσει, σε πρώτη φάση, τις ευρωπαϊκές χώρες να επιστρέψουν σε πολύ μεγαλύτερη κατανάλωση πετρελαίου και άνθρακα, με ό,τι αυτό συνεπάγεται τόσο για την αύξηση των τιμών ενέργειας όσο και για την Πράσινη Συμφωνία, η οποία αποτελεί σήμερα τον ακρογωνιαίο λίθο για την ενεργειακή πολιτική της Ένωσης. Ένα τέτοιο ενδεχόμενο θα μπορούσε να προκαλέσει και μεγά-

Η Ε.Ε. εισάγει φυσικό αέριο από τη Νορβηγία, το Αζερμπαϊτζάν, τη Λιβύη και την Αλγερία, αλλιώς αυτές οι ποσότητες δεν επαρκούν

λες εντάσεις στους κόλπους της Ε.Ε., ανάμεσα σε χώρες που έχουν μεγαλύτερα αποθέματα φυσικού αερίου και σε αυτές που έχουν μικρότερα. Η Ελλάδα, καθώς δεν έχει χώρο αποθήκευσης φυσικού αερίου, θα βρισκόταν σε ιδιαίτερα δεινή θέση.

Η ζήτηση

Πάντως, το πρόβλημα δεν είναι μόνο ο κίνδυνος πλήρους διακοπής παροχής φυσικού αερίου. Όπως εκτιμούν στις Βρυξέλλες, ήδη από τα μέσα του 2021, η Ρωσία δεν ανταποκρίνεται στην αυξανόμενη ζήτηση της Ευρώπης, περιορίζοντας την παροχή στο ελάχιστο

των νομικών υποχρεώσεών της, κάτι που θεωρείται ως ένδειξη των προθέσεων της Μόσχας, αλλά και ως μετατροπή του φυσικού αερίου σε όπλο. Σύμφωνα με όσους εκτιμούν ότι η κρίση ανάμεσα στη Ρωσία και την Ουκρανία δεν θα «ξεφύγει» από τη διπλωματική αρένα, το πιθανότερο είναι ότι η Ρωσία θα συνεχίσει την πολιτική ελάχιστης παροχής φυσικού αερίου, κάτι που διατηρεί την πίεση εις βάρος της Ε.Ε.

Εκτός από τη Ρωσία, η Ε.Ε. εισάγει φυσικό αέριο από τη Νορβηγία, το Αζερμπαϊτζάν, τη Λιβύη και την Αλγερία, αλλά οι εισαγωγές αυτές δεν μπορούν να αυξηθούν σε τόσο μεγάλο βαθμό ώστε να αντικαταστήσουν το ρωσικό φυσικό αέριο. Η Ε.Ε. προσπαθεί να βρει εναλλακτικές, η Κομισιόν βρίσκεται σε συζητήσεις με το Κατάρ για εισαγωγή υγροποιημένου φυσικού αερίου, ενώ ήδη έχει αυξηθεί σε ιστορικά υψηλά η εισαγωγή υγροποιημένου φυσικού αερίου από τις ΗΠΑ.

Του ΘΑΝΑΣΗ Κ. ΤΣΙΤΣΑ
Ανταπόκριση, Νέα Υόρκη

■ «ΤΙ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ θέλει η Ρωσία με την Ουκρανία;». «Πώς θα μπορούσε να εκτυλιχθεί μια ρωσική εισβολή στην Ουκρανία;». Δύο κρίσιμα ερωτήματα που έχει βάλει στο μικροσκόπιο η αμερικανική διπλωματία, η οποία, προσπαθώντας να διακρίνει τα στρατιωτικά σχέδια του Βλαντιμίρ Πούτιν για την Ουκρανία, αντιμετωπίζει ένα απλό πρόβλημα: ο Πούτιν έχει την ικανότητα να κάνει σχεδόν τα πάντα. Για παράδειγμα, σύμφωνα με στρατιωτικούς αναλυτές, θα μπορούσε να εξαπολύσει αεροπορικές επιθέσεις παρόμοιες με εκείνες του ΝΑΤΟ κατά της Σερβίας το 1999. Θα μπορούσε να δοκιμάσει μια επιδεικτική αλλά καταστροφική χερσαία εισβολή, όπως έκανε στη Γεωργία το 2008. Ή θα μπορούσε να ξεκινήσει μια μεγάλη εισβολή, τύπου Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου, να περικυκλώσει το Κίεβο και να προσαρπάξει τη μισή χώρα. Όλες αυτές οι επιλογές είναι εντός των δυνατοτήτων του ρωσικού στρατού, ειδικά αν κρίνουμε από την κλίμακα της στρατιωτικής ανάπτυξης κοντά στα ουκρανικά σύνορα (περίπου 100.000 στρατιώτες, με περισσότερους από τη Σιβηρία).

Ο σχεδιασμός του Λευκού Οίκου έγκειται στην εξεύρεση ενός τρόπου να σταματήσει τη ρωσική εισβολή στην Ουκρανία, ενισχύοντας την παρουσία των ΗΠΑ στην ανατολική πτέρυγα του ΝΑΤΟ με αποστολή 8.000 στρατιωτών και εξαντλώντας όλα τα διπλωματικά μέσα, αν και ο πίκυς των προσδοκιών έχει πλέον πέσει χαμηλά. Κανείς δεν αρνείται ότι ο Πούτιν είναι ένας οπαρτουνοιστής και ένας λόγος που πιστεύει ότι είναι η κατάλληλη στιγμή για να δοκιμάσει τη δυτική αποφασιστικότητα είναι ότι αισθάνεται ότι οι δυτικοί ηγέτες είναι αδύναμοι και διαιρεμένοι. Αν και τα μαθήματα της Ιστορίας διδάσκουν πάντα ότι ο κατευνασμός δεν είναι τρόπος να αντιμετωπιστεί ένας «ταραξίας» όπως ο Πούτιν, πρέπει να εξεταστεί το περίγραμμα μιας συμφωνίας. Υπό την έννοια αυτή, η συμφωνία του Μινσκ, η οποία προσπαθεί απεγνωσμένα να συμβιβάσει την ουκρανική κυριαρχία με τις ρωσικές φιλοδοξίες, είναι τουλάχιστον ένα σημείο εκκίνησης.

Οι δυτικοί ηγέτες όλο αυτό το διάστημα προσπαθούν να πείσουν τη Μόσχα ότι ο πόλεμος θα είχε άλλο κόστος: η Φινλανδία και η Σουηδία πιθανότατα θα ενταχθούν στο ΝΑΤΟ, οι ευρωπαϊκές αμυντικές δαπάνες θα εκτοξευθούν στα ύψη και το τεράστιο σχέδιο κυρώσεων του Τζο Μπάιντεν θα ξεκινήσει, με σκληρές συνέπειες. Δεν είναι ακόμη σαφές εάν ο Πούτιν τα πιστεύει όλα αυτά ή -αν τα πιστεύει- εάν είναι διατεθειμένος να πληρώσει αυτό το κόστος.

Ανάκτηση επιρροής

Στο επίκεντρο της σκέψης του Ρώσου Προέδρου οι Αμερικανοί αναλυτές «βλέπουν» την άρνησή του να αποδεχθεί την απώλεια επιρροής της Μόσχας μετά την πτώση του κομμουνισμού και στο γεγονός ότι θέλει να αναθεωρήσει τη μετασοβιετική διεθνή τάξη και να ανακτήσει την επιρροή του στις δημοκρατίες της πρώην ΕΣΣΔ. Ο Ρώσος Πρόεδρος θέλει να έχει γνώμη για την ευρωπαϊκή ασφάλεια και να μετατρέψει τον μετασοβιετικό χώρο σε μια σφαίρα ζωτικού ενδιαφέροντος και αποκλειστικής κυριαρχίας της Ρωσίας, που να αναγνωρίζεται ως τέτοια από τη Δύση, άποψη που εξέφρασε και η ιστορικός Φρανσουάζ Τομ σε άρθρο της στο «Desk Russia», αναφέροντας ότι «ο Πούτιν θέλει να διαγράψει την κατάρρευση της ΕΣΣΔ. Πιστεύει πως η ισορροπία δυνάμεων έχει αλλάξει και πλέον είναι υπέρ των αντιδυτικών ρεβιζιονιστικών δυνάμεων».

Τη θέση ισχύος του Ρώσου Προέδρου υποστηρίζει ο Νημίτρι Τρενίν, επικεφαλής του Κέντρου Carnegie στη Μόσχα, που ανέ-

Αμερικανοί αναλυτές θεωρούν ότι η ουκρανική κρίση είναι μια προσπάθεια ανατροπής της ηγεμονίας των ΗΠΑ. Πώς ερμηνεύουν τις κινήσεις της Ρωσίας και της Κίνας

φερε στο «Foreign Affairs» ότι «αν ο Βλαντιμίρ Πούτιν συμπεριφέρεται σαν να έχει το πάνω χέρι σε αυτό το θέμα, είναι επειδή το έχει», καθώς, πέραν του στρατιωτικού εκβιασμού, επωφελείται και από την αδυναμία των Αμερικανών.

«Υπάρχει στην κυβέρνηση Μπάιντεν μια πνευματική αδράνεια για το ρωσο-ουκρανικό θέμα, με πολλή αμνηχανία και λίγη φαντασία. Ο Πούτιν έβαλε το δάχτυλό του στην αντίφαση της αμερικανικής εξωτερικής πολιτικής, η οποία αφενός αρνείται να ασκήσει βέτο στην είσοδο της Ουκρανίας στο ΝΑΤΟ και αφετέρου δεν θέλει να υπερασπιστεί το Κίεβο, σε περίπτωση ρωσικής στρατιωτικής επίθεσης», εξηγεί ο Μπέντζαμιν Χαντάτ, επικεφαλής του προγράμματος για την Ευρώπη του Atlantic Council, και προσθέτει: «Ο Τζο Μπάιντεν ελπίζει να κερδίσει χρόνο για να βρει μια διπλωματική λύση στην ουκρανική κρίση, αλλά ο κίνδυνος είναι να παγιδευτούν οι Αμερικανοί. Η αρ-

Θέατρο αναμετρήσεων για τη «νέα παγκόσμια τάξη»

χική αντίδραση στις ρωσικές απειλές θα έπρεπε να ήταν ισχυρότερη. Για να διαπραγματευτείς, πρέπει να είσαι σε ισορροπία δυνάμεων».

Η Ουάσινγκτον έχει μια σειρά από επιλογές για την επιβολή πρόσθετων και σκληρότερων οικονομικών κυρώσεων σε βάρος της Μόσχας, επηρεάζοντας τα πάντα, από επενδύσεις δισεκατομμυρίων δολαρίων στον αγωγό φυσικού αερίου Nord Stream 2 έως τη χρήση πιστωτικών καρτών από απλούς Ρώσους. Αποτελεί κοινό τόπο ότι η Ουάσινγκτον θέλει εδώ και καιρό να ενταφιάσει τον αγωγό Nord Stream 2, που στοχεύει στην παροχή ρωσικού φυσικού αερίου στην Ε.Ε. Ενώ, όμως, οι κυρώσεις για το έργο θα έβλαπταν τους Ρώσους επενδυτές, το πολύ μεγαλύτερο κόστος θα το κατέβαλαν οι Ευρωπαίοι καταναλωτές, που ήδη πληρώνουν περισσότερο για το φυσικό αέριο απ' ό,τι συνήθως λόγω των καθυστερήσεων στον εφοδιασμό και, πιθανότατα, θα επιβαρυνθούν με ακόμη υψηλότερες τιμές εάν υπάρξει επίσημο «λουκέτο» στον νέο αγωγό. Παράλληλα, επισημαίνεται ότι, σε περίπτωση που η Δύση αποφασίσει να αποβάλει τη Ρωσία από το σύστημα διεθνών πληρωμών (SWIFT), με το οποίο λειτουργεί το παγκόσμιο εμπόριο, η Ευρώπη θα τελεί υπό την ομηρία της Μόσχας. Και αυτό διότι ναι μεν κάτι τέτοιο θα επηρέαζε τις ρωσικές τράπεζες και τους εξαγωγείς, αλλά θα έβλαπτε και την Ευρώπη, η οποία χρησιμοποιεί το σύστημα για να πληρώνει στη Ρωσία δισεκατομμύρια δολάρια κάθε χρόνο για υδρογονάνθρακες.

Πρόσφατα, το editorial της εφημερίδας «Financial Times» έγραψε ότι «η ουκρανική κρίση είναι ξεκάθαρα μια προσπάθεια ανατροπής της αμερικανικής ηγεμονίας και δημιουργίας μιας νέας, πολυπολικής παγκόσμιας τάξης πραγμάτων» και προς την κατεύθυνση αυτή εργάζονται από κοινού τόσο ο Ρώσος Πρόεδρος Πούτιν όσο και ο Κινέζος ομόλογός του Σι Τζινπίνγκ, που του παρέχει αμέριστη υποστήριξη στο θέμα της Ουκρανίας.

Η νέα παγκόσμια τάξη πραγμάτων που οραματίζονται η Ρωσία και η Κίνα θα βασίζεται σε διακριτές σφαίρες επιρροής. Οι ΗΠΑ θα αποδέχονταν τη ρωσική και την κινεζική κυριαρχία στις γειτονιές τους και θα εγκατέλειπαν την υποστήριξή τους στη δημοκρατία και στις επαναστάσεις που θα μπορούσαν να απειλήσουν τα καθεστώτα Πούτιν ή Τζινπίνγκ.

Η ουκρανική κρίση αποτελεί ένα θέατρο αναμετρήσεων για τη μελλοντική παγκόσμια τάξη πραγμάτων, ακριβώς επειδή εμπεριέχει αυτά τα ζητήματα. Από την άλλη πλευρά, οι ΗΠΑ γνωρίζουν ότι, εάν η Ρωσία επιτεθεί στην Ουκρανία και δημιουργήσει τη δική της «σφαίρα επιρροής», θα δημιουργηθεί προηγούμενο και για την Κίνα. Το ερώτημα τώρα είναι αν οι φιλοδοξίες της Ρωσίας και της Κίνας για μια «νέα παγκόσμια τάξη» θα χρειαστούν επίσης έναν πόλεμο για να καρποφορήσουν.